

illud: *αὐτὸς ἔφα* Sic dicit Dominus. Et post pau-
ca: *Felix ἔ* iterum *felix*, cui gloria Christi est cordi,
ἔ qui in obsequium sui fidelissimi Salvatoris, omnem intelle-
ctum, rationem, sapientiam, eruditionem ἔ Philosophiam ad-
ducit captivam, ἔ ad pedes Christi supplex deponit, ἔ
verbo Christi se totum subijcit. Talis homo vivus ἔ mor-
tuus, est coram Deo. Rex Regum, cum ē contrario, cetera
sunt *σκύβαλα* ἔ scoria, qua abijciuntur in furnum
gehenna. Non fit autem captivitas ista sine magnā luctā,
imō sine gravi bello, cum in nobis tum in alijs. Et *αἰχμη-
μαλωτίζεν* significat bello captum abducere, ἔ in servi-
tutem ita redigere, ut fiat mancipium. Et *αἰχμηδωτον*
significat mancipium ab *αἰχμη*, i. e. hasta ἔ bellum, ἔ
αἰστος captus: experimur enim quā difficile sit rationem
subdere verbo, quā de re securi homines, qui tantum suis
phantasijs indulgent, planē nihil nōrunt, ἔ rationem suam
non volunt esse mancipium, sed liberam Dominam ἔ Ma-
gistrā in verbo Dei, id est, omnibus stultis magis stultam.
Huic tot hominum excœcatio, induratio, petulantia, impie-
tas, desperatio ἔ interitus. Proinde consilium S. Hie-
ronymi in hoc negotio probē sequendum est, quod
Tom. 1. ad Pammachium scribit, p. 165: *Si adamaveris*
captivam mulierem, i. e. sapientiam secularem, ἔ ejus
pulchritudine captus fueris, decalva eam, ἔ illecebras
crinium, atque ornamenta aurium, cum emortuis ungui-
bus seca. Lava eam Prophetali nitro, ἔ tum requiescens
cum illā dicito: Sinistra ejus sub capite meo, ἔ dextra
illius amplexabitur me: ἔ multos tibi factus captiva da-
bit, ac de Moabitide efficietur Israelitis,

Exerc. X.

ET ULTIMA, DE ABUSU PHI-
LOSOPHIÆ IN DEFECTU.

Propositio I.

Quidam Philosophiam condemnant, & tanquam Chri-
stianā civitate indignam, quantum in ipsis est, vel
proscribunt, vel planē ē Literatorum medio tollunt; &
abutuntur eadem II. *In defectu*, quicquid non intelli-
gere volentes, sed pravē interpretantes ac detorquentes
nonnulla scripturæ dicta, in quibus philosophiæ fit men-
tio, in heterodoxum sensum; id unicē agunt, ut male e-
jus innocentia audiat, & omnium eruditorum odio ad
internecionem usq; exponatur.

II. Argumentum *μυσοφέντων* generale ac præci-
puum hoc esse solet: Quicquid est fraudulentum,
Deo inimicum, vanum, ā militiā divinā alie-
num, quæ sunt Spiritus Dei stulta judicans, ad-
eōq; in multis, Sacræ Scripturæ contradicit; id
ab omnibus, inprimis Theologis, est impro-
bandum ac repudiandum. Atqui Philosophiā
est talis. E.

III. De propositionis Majoris veritate nemo litigan-
tium dubitat primo intuitu. Minorem propositionem
quoad singula membra, ordine probare conantur ad-
versarij, seqq. Spiritus S. oraculis: Col. 2: 8, *Videte ne*
quis decipiat vos per Philosophiam. Rom. 8: 7. Sapientia
carnis inimica est Deo. Rom. 1. 22, Sapientes stulti facti
sunt. 2. Tim. 2: 4, Nemo militans Deo implicat se negocijs
secularibus. 1. Cor. 2: 14, Animalis homo non capit ea quæ

I t

sunt

sunt Spiritus Dei. Contradictio etiam in hisce apparet: Theologus inquit: *Ex nihilo facta sunt omnia*: Philosophus ait: *Ex nihilo nihil fit*. Talia quoque sunt hæc: Omnis ignis elementaris, admoto ustibili, urit; *Quidam ignis elementaris admoto ustibili non urit*, Omne ferrum tendit ad fundum; *Q. ferrum non tendit ad f sed natat*. N. corpus potest esse in pluribus locis simul: *Q. corpus potest esse in pluribus locis simul*. Duo corpora non possunt esse in uno loco simul; duo corpora possunt esse in uno loco simul &c.

IV. Respondeo 1. Ad propositionem Majorem, dicendo eam prout jacet, in singulis membrorum clausulis, æqualiter sibi non constare: E. g. *Bella civilia aliena sunt à pugna spirituali*; quia tamen justitiæ divinæ executionem promouent, cum veneratione & patientiâ timenda potius, quam culpanda sunt. Sic Major est vera de contradictione propriè dictâ, non verò de *ἐναντιοφανείᾳ* 2. Ad Minorem Respondeo a. in genere, idque tum Distingvendo inter legitimum Philosophiæ usum ejusdemque; ab usum; nec non inter philosophiam consideratam ratione *ἰστίας* seu essentiæ, & ratione *ὑπόθεως* seu existentia. Priori modo sumitur prout definita est, vel esse de jure debet; posteriore modo pro eâ, qualis de facto, & in hac imbecillitate naturæ humanæ esse solet ac potest: Tum *Applicando*: de priore acceptione vocis loquendo, prop: Minor est falsa: Loquuntur enim singula membra de turpi abusu, de actu ejus hypostatico & in concreto, β. *In specie*; ad singulas γ. membrorum probationes explicatus respondebo.

V. 1. Col. 2: 8; *Videte ne quis vos decipiat per Philosophiam*. β. α. Versionem vulgatam, sicut alibi, sic hoc loco, nonnihil à literâ, declinasse: Versionem verò

Leonis

Leonis Iuda pressius eandem esse secutam, hanc scilicet: *Videte ne quis sit, qui vos depradetur per philosophiam*: *συλαγωγιῶν* enim idem est quod *spoliare, prædam abigere*, β. Quocirca scopus Apostoli est, diligenter admonere Colossenses, ut in doctrinâ sanâ permaneant & constantes sint, instar fortissimorum militum, qui ne hostibus prædæ sint, ad extremum virium pugnant; & simul ut fugiant *ἐτεροδιδασκαλίᾳς*, quas vocat *παραλογισμὸς ἐν πειθοσολογίᾳ* v. 4. seu falsas argumentationes, in probabilitate, seu persuasibili sermone. γ. Distingvendum proinde erit, inter τὸ παραλογισθεῖν & τὸ συλλογισθεῖν; illud est fraudulentè & per Elenchos sophisticos argumentari; sicut solebant gentiles philosophi, per astutiam σοφισμάτων opponere se saniori Theologia; eandemque; cum suis professoribus irridere: quod Paulus quoque; Athenis expertus est, docens resurrectionem mortuorum Act. 17. Quodque; hoc loco, Apostolus cavere jubet, ac severè prohibet. Hoc verò est bene ratione uti, quod sanorum philosophorum est, & ab Apostolo nequaquam improbatum; sicut nec Salvator noster in Pharisæis damnavit, quod *συλλογίζαντο* seu ratiocinabantur in utramque; partem de baptisate Joh. Luc. 20: 5. & 6. nisi quatenus v. 7. responderunt, nescire se unde esset. δ. Similes locutiones extant de provisione, ne decipiamur à *Mulieribus* Syr. 9: 7. 9. 12. c. 19: 2. Et *Svanitate vini*, Prov. 23: 31. 32. Cum tamen Creaturæ Dei sint, quæ omnes valde bonæ Gen. 2: 18. 1. Cor. 11: 9. Syr. 33: 31. Pl. 104: 14. 15. &c. E. quidam interpretum censent verba annexa & immediatè sequentia: *καὶ κενὴς ἀπάτης*, Et inanem deceptionem, esse *ἐξηγεῖται*, ac γ. commentatoria priorum, ostendentia scilicet,

I t 2

quale m

qualem philosophiæ prohibitionem Apostolus velit intellectam, talem nempe quæ consistit in pharisaico dolo, futili sermone, & ad imponendum simplicioribus directâ fallaciâ, quâ ea argutè excogitantur & finguntur, quibus cœlestis veritas plurimum labefactatur: non autem veram & germanam intelligit philosophiam è principijs naturalibus & rectæ rationis luce exortam;posito verò, quod de philosophia, quam nunc vocamus, omnino ageret Apostolus, seductionem solum per philosophiam cavendam doceremur; non autem ipsam philosophiam; potest enim quis per abusum rei bonæ seduci. 5. Non damnat igitur Paulus in universum philosophiæ studium, sed talia dogmata philosophica abominatur & fastidit, quæ expresso Dei verbo vel præferuntur, vel æquiparantur; tum enim ne dicam periclitatur *ὁρθοδοξία*; sed & venditur salus. Sic Pontificij ex doctrinâ Ethicæ Aristolis, depromunt dogma de justitiâ meritis operum tribuendâ. Sic Zvingliani è principijs physicis contendunt corpus Christi non posse simul & semel esse in pluribus locis. 6. Nulla est consequentia: Si multi per philosophiam decipiant, tum philosophia est rejicienda; si enim omnia, quibus abutuntur homines, forent rejectanea, ne ipsa quidem Scriptura Sacra, quâ ad decipiendum simplices miserè abutuntur Hæretici, tuta foret. Quin potius sequitur contrarium: Si per philosophiam haud raro homines seducuntur, eò tenaciùs eidem perdiscendæ erit incumbendum; ne nobis, nomine ejus, quævis fragmenta, ceu muscerdæ pro pipere obtrudantur, neve quævis Pseudoprophetarum placita persuadantur. Tantum abest ergò Apostolum à Philosophiæ studio homines abstertere, ut potius ad id tacitè eosdem invitet. Ignarus enim

enim miles cedit hosti & præda fit; cataphractus verò resistit. 7. Tandem, ut dicam quod res est: Dogmata philosophica nullam gignunt, etsi speciosissima fuerint, in consternatâ conscientiâ, consolationem solidam; quippe ex revelatione immediatè divinâ haud oriunda, sed sunt comparata, dicente Apostolo eodem versu: *Secundum traditionem hominum, juxta elementa Mundi, & non juxta Christum.* Quasi concluderet: Sit philosophia eximium Dei donum, suo loco non contemnendum; quia tamen doctrinam vulgarem tradit, humanam scilicet, non divinam, agit de rebus terrenis seu secularibus, non cœlestibus, habetq; dogmata humanæ sapientiæ, nihil autem docet de Christo; ideoq; videte, ne quis per philosophiæ axiomata vos seducat, q; per ea quoq; monstraretur via nobis ad justitiam coram Deo valentem, fruitionem bonorum spiritualium in Ecclesiâ, & possessionem terræ sanctæ in futurâ vitâ: *Absit!* Si in hoc collationis tertio conferatur *Philosophia*, cum *Theologiâ*, pro stercore illam esse habendam judicat idem Apostolus Phil. 3: 8; hanc verò super omnem doctrinam & notitiam æstimandam ac amplectendam.

VI. 2. Rom. 8: 7. Sapientia carnis inimica est Deo. Unde argumentantur: Quod Deo est inimicum, inutile est in Theologia. Philosophia est Deo inimica, E. philosophia inutilis est in Theologiâ. Minorem probare ex hoc dicto volunt, quòd nempe per *τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς*, intelligatur Philosophia. 8. 1. Ad prop. Majorem, negando eam esse simpliciter veram: do enim instantiam: Quod Deo est inimicum, inutile est in Theologia: peccatum est Deo inimicum E. conclusio non est vera simpliciter: sed saltè *κατὰ τὴν*; peccati enim

enim notitia pertinet ad articulos fidei. Ergo vel minor vel major vacillat, non minor E. Major, quatenus hunc subit statum: *Quod Deo est inimicum, ejus cognitio est in Theologia inutilis, falsa erit.* 2. Loquendo de philosophiâ *σάρκως* consideratâ, Nego Minorem prop. quod philosophia sit Deo inimica. Quod attinet probationem ejus, rectius vertit cum alijs *Leo judas: Affectus carnis inimicitia est adversus Deum.* Unde Luth. *Fleischlich gestinet sein/ ist eine Feindschaft wider Gott.* Quem nos secuti: *Rösligie sinne är en fiendskap emot Gudh.* Carnaliter autem affectum esse, eodem Luthero interprete, est Deum neq; querere, neq; curare, neq; velle intelligere. Quo sensu non solum ij carnis prudentiam sapiunt, qui extra ecclesiam & non regeni sunt; sed & Epicurei ac Athei intra Ecclesiæ pomeria degentes. 3. Vocabulum carnis tripliciter in scripturis usurpatur, *a. ιδίως* & propriè, pro alterâ parte hominis animæ unita Matth. 6: 25. *β. σαρκεστικώς*, pro toto homine, Esa. 40: 6. 3. *μεταφυσικώς* pro carnalibus cogitationibus & affectibus, Spiritui oppositis, ut hoc loco, quod ex v. 6. & 9. constat. Jam autem Philosophia non est opus hominis corrupti quâ talis; sed quatenus reliquias divinæ imaginis possidet: tria enim, B. Meisnero censore, sunt omnium actionum humanarum principia, 1. *σάρξ* i. e. Caro: quæ hinc prodeunt, opera mala sunt. 2. *πνεῦμα* i. e. Spiritus: quæ hinc oriuntur bona opera sunt. Et 3. *φύσις*, i. e. natura: quæ inde promanant, indifferentia & neq; bona propriè & moraliter, neq; mala sunt. *Applico:* Philosophia non est opus 1. *σαρκικόν*, quia non est peccatum aliquod in decalogo prohibitum. Nec 2. *πνευματικόν*, quia reperitur etiam in Ethnicis & non Renatis.

Sed est

Sed est 3. *φυσικόν* & naturale opus, quod ortum trahat ex naturâ, per essentiam bonâ, & seminibus divinæ imaginis conspersâ.

VII. 3. Rom. 1: 22, Sapientes stulti facti sunt. Huc refer 1. Cor. 1: 19. 20. *Perdam sapientiam sapientum. Deus infatuavit sapientiam hujus mundi &c.* Unde Argumentantur: Si Philosophia per Theologiam confunditur, infatuatur & aboletur, utiq; philosophia in Theologiâ est inutilis. At verum prius. E. posterius. R. 1. Ad prop. Maj. posito, sed non dum concessio, nullum alium Philosophiæ in Theologiâ superesse usum & commodum, satis tamen conspicuam ei servitutem præstaret, ceu ancilla Dominiæ suæ, quod sineret se ab ejus Majestate & excellentiâ confundi, infatuari & q; annihilari. &c. Nam si arroget sibi vel dominium vel paritatem, non amplius est ului aut servit, ideoq; è domo expellenda est. 2. Ad prop. Min. respiciendo ad Distinctiones supra commemoratas, dico philosophiæ vocem directè sumi in dictis istis Apostolicis, non in *Abstracto*; aliàs sequeretur à Deo destitui propria dona; sed in *Concreto*; qualis reperiebatur in Philosophis Ethnicis, qui sapientiam suam non submittebant, sed præficebant Evangelio, & secundum intellectum humanum volebant de doctrinâ Apostolorum judicare; tales meritò dicuntur infatuati & reprobati; quippe extra limites progressi, qui Deum cognoscentes, non sicut Deum glorificaverunt Rom. 1: 21. Qui per sapientiam propriam voluerunt cognoscere Deum 1. Cor. 1: 21. & fabricare normam Religionis: placuit enim Deo non per sapientiam aliquam philosophicam & mundanam, quam

quamvis in suo circulo veram; sed per stultitiam prædicationis salvos facere credentes. Opponuntur ergò in his locis, *Sapientia mundi & stultitia verbi*: Fitquè idem in Ecclesiâ; cum homines sibi adeò videntur sapientes, ut in ipsam fidem & Religionem, censoriam exercere potestatem velint, & de orthodoxâ doctrinâ ex cœcâ ratione judicare præsumant, arbitantes tantas esse vires suas, ut earum quoq; beneficio Deum salutaritèr cognoscere & vitam æternam consequi possint. Hæc est sapientia mundi, quæ legi Dei, Evangelio, non subijcitur, nequidem potest: hæc enim sibi perpetuò adversantur: *Velle ex Ratione Deum & res divinas cognoscere*; quod faciunt Calviniani; & *ex solo verbo scripto ac prædicato, velle ad Dei verumq; divinarum, cognitionem pervenire*. Item: *Velle ex proprijs, quod faciunt Pontificij, viribus salvari*. Et *Velle Salvari solo Christi merito per fidem appropriato &c.* 3. Insuper tuatur ergò & aboletur philosophia dominans in superbiâ: quippè non amplius est σοφία sed μαρτία. v. 21. Probatur verò & acceptatur philosophia humiliata & ancillans.

VIII. 4. 2. Tim. 2: 4. Nemo militans Deo, implicat se negocijs secularibus. Forma: *Seculare nihil facit seu conducit ad spirituale*. Philosophia est secularis. E. Et per consequens ad Theologiam nihil conducit. *μ. 1. Esse Fallaciam ψευδεργμενίας, & committi elenchum pravæ interpretationis textus, cui ansam dat vitiosa versio*. Fons habet: *ἑδεις στρατεύομεν. ἑμπλέκεται ταῖς τῷ βίῳ πραγματείαις, h. e. Nemo qui militat, implicatur vitæ negocijs*. Sensus est: *Cordatus Miles non implicat se negocijs ad victum*
quaren-

quærendum pertinentibus alijs, præter solam militiam; idq; ut principi suo placeat. Ubi propriè intelligitur Militia secularis, per quam ἀλλυγορικῶς figuratur spiritualis, ut extendatur sensus: Sic quoq; nemo miles Dei & minister verbi, quærit victum manibus aut negocijs secularibus; verum ministerio Altaris. Vel sic: quemadmodum ad bellum inepti sunt illi, qui novam domum ædificant, vineam plantant, nuper conjugium contrahunt, à periculis sibi metuunt, Deut. 20: 5. seqq. ita quorum animi terrenis voluptatibus adhærent, non apti sunt ad militiam christianam spiritualem. Ergò per Negotia secularia non intelligitur Philosophia, sine cujus aliquali cognitione & subsidio nemo ad ministerium hodie, postquam extraordinaria dona in Ecclesiâ desierunt, jure admittitur. 2. Ad prop. Maj. & Min. simul: *ἡ vox Seculare, usurpetur pro Mundano, seu pro eo, quod spiritualibus negocijs perpetuò adversatur, vera est Major, sed falsa minor, loquendo de philosophia sobriâ*; Sin vox *Seculare*, sumatur pro *Temporalis*; quod in hoc mundo saltèr durat, Major est falsa; quod infinita exempla probant; sufficet unum: *cibus, potus & vestitus, sunt res seculares, ergò nil quicquam conducunt ad sustentandum ministerium verbi, quod est spirituale, quod æquè absurdum*. 3. Ad Min. p. seorsim: Neq; simpliciter verum est, philosophiam veram, esse merè secularem, etiam posteriore respectu: notitia enim de Deo naturalis, discrimen honestorum & turpium, etiam alia nonnulla principia philosophica, quæ appellantur Lex Dei, & justitia Dei, quæ æterna est, reliquæ sunt imaginis Dei æternæ in homine; quibus si philosophia

rectè utitur, veritas Dei dicuntur. conf. Rom. 1: 12. seqq. & c. 2: 14. seqq.

IX. 5. 1. Cor. 2: 14. Animalis homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei, stultitia siquidem illi sunt; nec potest cognoscere, quod spiritualitèr dijudicatur. Forma: Quod spiritualia & divina non intelligit, sed ridet & pro stultitiâ habet, id vicissim ab omnibus bonis meritò odio habendum est. At philosophia est talis. E. 8. 1. ad Prop. Maj. eam sic corrigendo: quod res divinas non capit, sed ridet ἐκ προαίρεσως, plenâ scientiâ & voluntate ac continuatè, sine ullâ emendationis spe, id meritò est summo prosequendum odio: Sic ridet Deum diabolus, sic rident Christum hodierni Judæi multi: quorundam enim ignorantiam excusat S. Petrus Act. 3: 17. Sic Mahumedani. 2. Ad prop. Minorem, distinguendo inter abstractum & concretum: Philosophia quâ talis, præter κοινὰς ἐννοίας, & principia de Dei notitiâ naturalia, nihil novit de Deo & divinis mysterijs. Philosophus verò gentilis, aut nondum renatus cujuscunq; generis, vel verum Deum planè ignorat, quia non novit Deum unum in essentiâ & trinum in personis, sicut Athenienses, qui altare consecrârunt ἀγνώστῳ τῷ θεῷ Act. 17: 23. Vel si quid audit tradi & annunciari de Evangelio & summis fidei articulis, non percipit, sed contumeliâ afficit, ut paritèr fecerunt Athenienses v. 32; Cum audissent Paulum de resurrectione mortuorum, ἐχλεύαζον irridebant. Philosophus Christianus autem, est vel hæreticus vel orthodoxus; Ille, quia apertis oculis non videt, sed excecatus est, & justo Dei judicio efficacitèr errat, 2. Thef. 2: 11, veritatem

cœle-

cœlestem, nisi, quod rarò fit, convertatur, pertinacitèr oppugnat & damnat. Et hi omnes, quamvis aliàs inculpatè vivant, quia à viâ salutis errant, sunt homines ψυχικοί & animales. Hic verò, si sanæ doctrinæ jungat innocentiam vitæ, vel quantum in hâc imbecillitate fieri potest inculpatè vivere studet, non est ampliùs homo animalis, sed πνευματικός seu Spiritualis. Juxta postremam hanc Philosophiæ considerationem, quâ reperitur ea in homine fidei & bono, qui omnem suam scientiam naturalem sub spiritus dominio ad obsequendum fidei transfert, propositionem minorem nego. 3. Porro, proinde consideranda est Apostolica Phrasis: ψυχικός ἀνοθεῖς. Est ergò Animalis homo, juxta Vatablum, nudus ille & naturalis homo, qui anima & corpore constat, & propriè anima, non Spiritus S. gubernatione regitur. Chryl. in h. l. ψυχικός ἔστιν, ὁ τὸ πᾶν τοῖς λογισμοῖς τῆς ψυχῆς διδῶς, καὶ μὴ νομιζῶν ἀνοθεῖν τινὸς δέουσα βοήθειας. i. e. Animalis est, qui totum tribuit ratiocinationibus animæ, haud reputans superno opus esse subsidio. Theodoretus in h. l. paritèr ferè: ψυχικός ἔστιν ὁ μοῖσις τοῖς οἰκέτοις ἀρκέμεν, λογισμοῖς, καὶ τὴν τῆς πνεύματ, διδασκαλίαν μὴ προσήμεν, ἔτε μὲν ἐπιγνώσκει δυνάμεν, i. e. Animalis est, qui est contentus proprijs cogitationibus, & spiritus doctrinam non admittit, sed neq; illam potest intelligere. Opponitur autem ψυχικός h. l. non θνητῷ seu mortuo, q: is qui animam habet & vivit ita dicatur; hoc enim significatu etiam homo in statu integritatis ψυχικός fuit, scriptura enim factum esse eum asseverat εἰς ψυχὴν ζῶσαν, in animam viventem 1. Cor. 15: 45. Sed 1. παλιγγεννητῷ, i. e. Regenerato, 1. Cor. 2: 15 & ideò rectè cum Luthero

V v 2

vertit

vertit Succus. interpres: *Den naturlige menniskan / naturalis scilicet non ουσιαστικός*, erit enim integræ naturæ homo in vitâ futura, sed *ἐπομένως*, quod naturâ sit filius iræ Eph. 2: 3. 2. *Δεδόξασμένον* i. e. *Glorificato* 1 Cor. 15: 44. Uterquæ autem homo, & renatus in hac vitâ, & glorificatus in futura appellatur, citatis locis, *πνευματικός* seu spiritualis, qui non accepit spiritum mundi, hoc est erroris & impietatis, sed spiritum Dei, hoc est, veritatis & probitatis 1 Cor. 2: 12. 4. Hinc demùm apparet, quod phrasi Apostolicâ diversa sint & longè differant: *Esse Philosophum, & esse Animalem hominem*: quicumq; enim insuper Philosophus, ignorat mysteria divina, animalis est & terrenus: opponuntur namq; sapientia *ψυχική* & *ἀποθεὸν κατερχομένη* Jac. 3: 15. Qui verò doctrinæ & morum ducem Spiritum S. agnoscit, Spiritualis est v. 10. 11. Adde *morum*, quia etiam turpiter viventes, quales etiam sunt illusores & qui juxta impias cupiditates ambulant, *ψυχικοί* appellantur Epist. Jud. v. 19. &c. 5. Concludo itaq; quod *ψυχικοί* nominamur omnes, quales à parentibus generamur: habemus enim corpus *ψυχικόν*, 1. Cor. 15: 44. & sapientiam *ψυχικὴν* Jac. 3: 15. Sed Philosophi quidem omnes sunt generati, sed non omnes generati sunt philosophi; latius ergò patet, *Animalem esse quam Philosophum esse*: sumus namq; Philosophi, non nati sed facti, non imbuti sed instituti.

X. 6. Ad ultimum probandæ minoris propositionis membrum β. Distingvendo α. inter Philosophum gentilem & Christianum β. inter contradictionem *veram* & *apparentem*: non enim verè contradicunt sibi axiomata illa Philosophica & conclusiones Theologicæ; sed

sed tantùm apparenter; quia vel non loquuntur de eodem *subjecto*; vel non concernunt eundem *statum, modum & respectum*: ut cum Philosophus dicit: *Ex nihilo nihil fieri*, scilicet per *modum generationis*, non contra dicit Theologo, qui per *modum creationis* aliquid fieri ex nihilo docet. Philosophus cum ait, *omnem ignem elementas rem admoto ustibili urere*, non negat naturalem ignis vim supernaturalitèr posse impediri. Cum Philosophus inquit, *Omne grave tendere deorsum, non inficiatur*, quoddam grave, ne tendat deorsum, interdum per extraordinariam Dei potentiam suspendi, vel etiam ascendere posse. Dum Philosophus ait; *N. corpus posse in pluribus esse locis simul & semel*, tum loquitur de corporibus hujus status & *merè naturalibus*, non de *corpore Christi Deificato*, ut loquuntur Patres, aut corporibus glorificatis, de quibus Theologi. Et sic, cum philosophus ait: *Multiplicatū personis, multiplicari essentiam*, de personis creatis & finitis id pronunciat, non de personis divinis, quas ignorat; de his enim verum id non esse, docet Theologus. Et sic consequenter.

XI. Quod verò *Gostavius* contra *Keckerm.* Et *Vedelius* in suo Rationali Theol. sine discrimine criminantur *Lutheranos* docere, posse aliquid verum esse in *Philosophiâ*, quod in *Theologiâ* sit falsum; calumnia est, & magnam nobis illi inferunt injuriam. Quod attinet enim *D. Danielem Hoffmannum*, quondam Professore Helmsstadiensem, contendentem Philosophiam pugnare cum Theologiâ, notissimum est, à nostris Ecclesijs reprobatum fuisse errorem Hoffmanni, imò ab Hoffmanno ipso retractatum, de quo videatur *Grauerus* in Tract. de simpl. & unic. verit. B. *Lutherum* verò quod concernit, qui

in Disp. A. 1539. de Quæst. *An in Philosophia verum sit: Verbum caro factum est?* dixerit enunciationem istam veram esse in Theologiâ, simpliciter autem absurdam in Philosophia. Respondeo B. Patrem Lutherum non asserere, quod ea quæ naturæ, aut certæ rationis luce nota sunt, in Theologiâ falsa esse; sed hoc saltim velle, quæ mera sunt revelationis, neq; vera neq; falsa esse in philosophiâ; quia hæc de illis nihil sciat, nec ea proponat. Quodq; Philosophia naturalitèr absurdum & impossibile pronunciet, quòd *Verbum caro factum sit*: Quinimò abusum redarguat in Sorbonis.

XII. Quæ verò afferri à Patribus solent, utpote quod Hieronimus secutus Tertullianum, in Epist. ad Ctesiphont. dicit: *Philosophos Hæreticorum Patriarchas esse*. Et hujusmodi alia, solum de Philosophiâ deprædatrice & gentilium Magistrorum commentis, qualia erant: *delirium Hermogenis de Materiâ Deo coequali*, & paradoxa diversorum de animæ corpulentia, effigie & origine, dicta sunt. Si quæ præterea ergò, vel testimonia, vel Rationes adducantur, facile diluuntur, si distingvatur, 1. Inter Philosophiam Germanam & Sophisticam. 2. Inter ipsam Naturalem Notitiam puram atq; non dum seductam; Et *ἀρετήν*, seu imperfectionem & corruptionem, ei cum adhaerentem tum accedentem; Illa neq; falsa est, neq; mala in sese, quippè à Deo conditore implantata. Hæc verò omninò mala, & à diabolo est, omnisq; falsitatis & erroris causa. Licet ergò non renatus, ratione istius corruptionis, Deo & divinis mysterijs repugnet, non tamen naturalis notitia, quâ talis, Deo adversa est, sed residua imaginis divinæ portiuncula est. 3. Inter Philosophiam,

loquen

loquentem de *objecto proprio & peregrino*. Conferantur Distinctiones prop. IV. hujus Exerc. positæ.

XIII. Firmamenta tandem, quibus innocentia Philosophiæ stabilitur, quod scilicet nequiquam Theologiæ adversetur, ne dum ceu *Carnalis, terrena, impura & diabolica rejiciatur*, observentur seqq.

1. Verum vero semper consonat, non autem repugnat. Arist. lib. 1. Eth. c. 8. Jam Philosophia appellatur veritas, Rom. 1: 19. quæ est conformitas intellectus cum re ipsâ. Quod autem ad naturales notitias pertinet, & ex iisdem est extructum, id in naturâ repræsentatur, adeoq; fundamentum in re ipsâ habet. *Instantia Hoffmanni de veritate Spirituali & Carnali, α. Respectu ejusdem Rei*, geminam unius ejusdemq; rei introducit essentiam, quod ἀπορον. β. Respectu ejusdem *objecti*, est inepta: veritas enim non est à carne, sed à Reliquiis imaginis divinæ.

2. Philosophia est donum Dei: sunt enim principia ejus, cum theoretica; tum practica, nobiscum concreta, quod Apostolus ex parte docet Rom. 1. & 2, Quæ autem notitia à Deo ipso habet originem, ea non potest adversari vel contradicere notitiæ divinitus revelatæ; quia Deus seipsum abnegare aut adversari sibi ipsi non potest. Diversum quidem in scriptura est revelatum, ac in ipsâ Naturâ; & longè sublimius, non tamen adversum, aut propriè contrarium.

3. Philosophia deducit nos ad cognitionem DEI: Deus enim per naturam sese nobis patefecit, cum per *Legem naturæ implantatam de Deo colendo*, &

discr-

discrimine honestorum & turpium, Rom. 2: 14. Tum per creaturarum intuitum, Rom. 1: 19. Ut ita ad Deum inquirendum pedetentim perduceremur, Act. 17: 27. &c.

4. Philosophia in Sacra Scripturâ passim commendatur. utpote *Physica*, Job. 38. & 40. Pf. 19. & 148. Syr. 43. *Astronomia*, Esa. 40. Syr. 43. *Arithmetica* & *Musica*, 2. Chron. 5. Pf. 150. *Geometria* & *Architectonica*, per structuras in scripturâ affabrè descriptas. *Philosophia practica*, per præcepta *Moralia*, *Ethica*, *Politica* & *œconomica*, hinc inde obvia.

5. Absurda est opinio contraria, Si quicquid de Deo & lege ejus, non Renatus dicit & asserit, falsum est, tum falsum esset, quod *Deus sit & existat*; Imò erronea forent omnia scripturæ effata, quæ naturâ nota sunt, quod quàm sit ἀπίστον & imper-suasibile, lip-pis & tonsoribus oppidò evadit perspicuum: quinimò, sibi contradicunt ipsis novelli prophetæ, docentes, *Philosophiam non è scriptis gentilium, sed è scripturis esse addiscendam*. Si enim ea in scripturis comprehendatur, quâ fronte, aut possit aut debeat reprobari, non video.

Sed manum de tabula, cum adsit Finis totius Tractatus. Nobis esto confusio faciei; sed

SOLI DEO GLORIA!

